

תרומות ומעשרות

מבואר

**והמעשר כהלכה
מובטח ע"י חכמים
שיזכה לעשירות!**

(מ' שבת דף קי"ט ע"א)

מובא במשנה מסכת אבות פרק ה
שרעב של בצורת בא לעולם כאשר
מקצת בני האדם מעשרים ומקצתם
אינם מעשרים, וכתוצאה מכך יש
אנשים שבעים ואחרים רעבים.

וכל כך החמירה התורה
על האוכלים פירות
ללא עישור
**שחייבים מיתה
בידי שמים**

(שו"ע יורה דעה סימן שלא סעיף ע')

**המפריש תרומות
ואינו מבין
את הנוסח
כאילו לא הפריש
(חזון עובדיה
תרומות ומעשרות עמ' קצ"ב)**

שלב 1: מסדרים וחזותכים חתיכה.

לוקחים מכל מין קצת יותר מ-1% ומניחים בנפרד.

אני מסדר את הפירות בצורה הטובה
לקראת ההפרשה.

את ההפרשה אבצע באמירת נוסח
ההפרשה.

מוציא חתיכה
בגודל יותר מ- $\frac{1}{100}$

זה ה- $\frac{1}{100}$

זה יותר מ- $\frac{1}{100}$

טוב להרטיב את החתיכה שחתכנו ורק אחרי ההפרשה יש לשים בשקית ולהשליך לפח.

שלב 2: מברכים.

רק בהפרשה מטבל וודאי מברכים את ברכת ההפרשה :

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת
בַּהֲפָרְשָׁה מִטַּבֵּל: לא מברכים.

שלב 3: מפרישים תרומה גדולה.

אומרים:

אחד ממאה שיש כאן הרי הוא בְּצֵד זה שהפרשתי
והרי הוא חולין. והיותר מאחד ממאה שיש כאן הרי
הוא תרומה גדולה על הכל

זה ה - $\frac{1}{100}$

זה היותר מה - $\frac{1}{100}$ שאותו הפרשנו לתרומה גדולה

זה ה - $\frac{1}{100}$ שהוא חולין שנפריש ממנו בשלב הבא מעשר ראשון

תרומה גדולה זהו חלק קטן (ממש מעט- כלשהוא) מהיבול שנותנים לכהן. היא קדושה – אסור לאכול אותה בטומאה (ולכן אחרי ההפרשה יש לשים בשקית ותושלך לפח).

שלב 4: הפרשת מעשר ראשון.

אומרים:
אותו אחד ממאה שיש כאן ועוד תשעה חלקים כמוהו
בצד צפון של הפירות הרי הוא מעשר ראשון

מעשר ראשון (נקרא אחד ממאה ועוד תשעה חלקים כמוהו)
סה"כ 10% מהיבול שניתן ללוי.

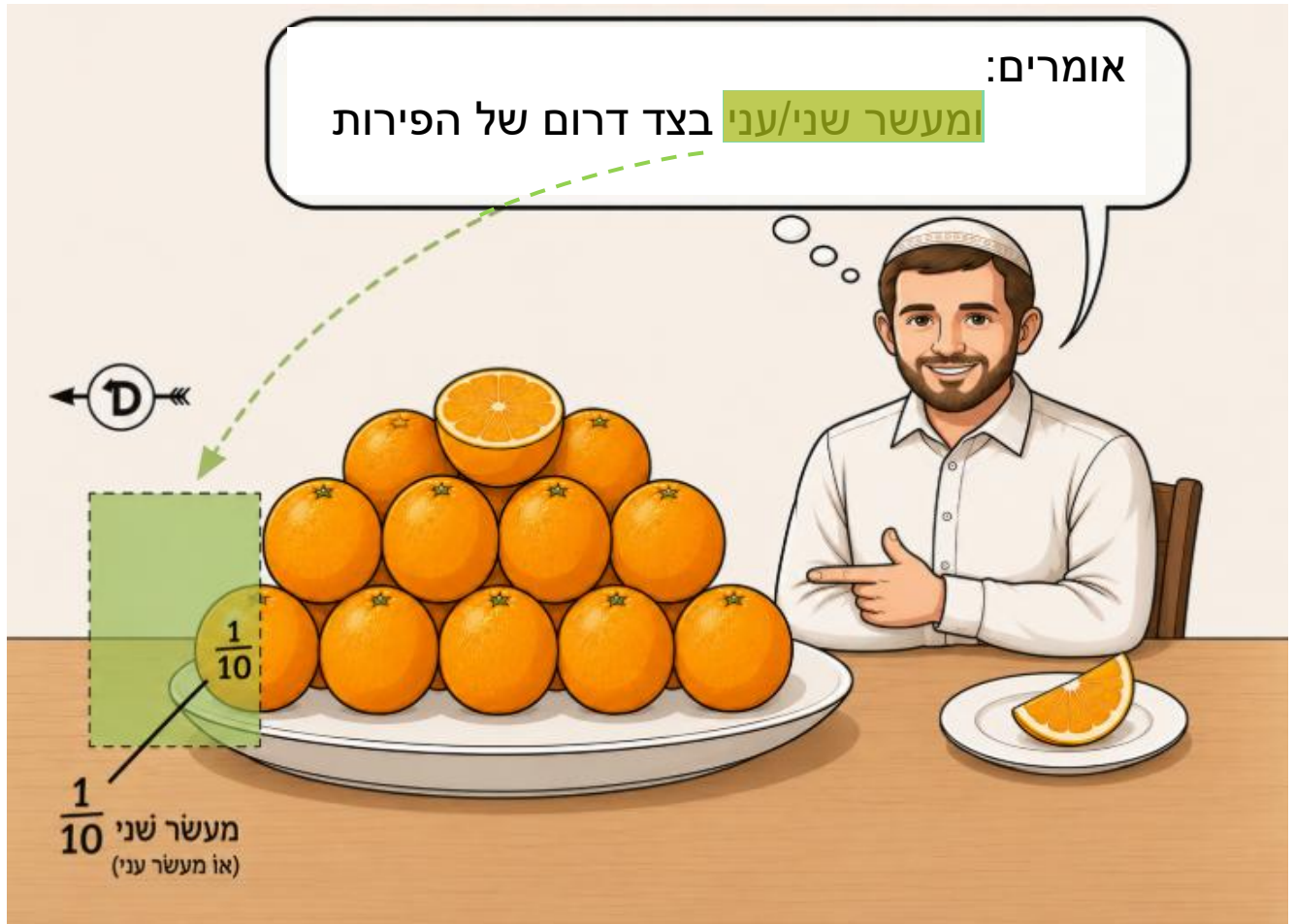
שלב 5: הפרשת תרומת מעשר

אותו אחד ממאה שעשיתיו מעשר ראשון
יהיה תרומת מעשר

תרומת מעשר (נקרא אחד ממאה) הלוי מפריש מתוך המעשר שקיבל 10% ונותן לכהן, זה כמו "תרומה מתוך המעשר" ולכן נקראת תרומת מעשר. גם היא קדושה (זוהי אותה החתיכה שחטכנו בשלב 1).

תרומת מעשר (נקרא אחד ממאה) הלוי מפריש מתוך המעשר שקיבל 10% ונותן לכהן, זה כמו "תרומה מתוך המעשר" ולכן נקראת תרומת מעשר. גם היא קדושה (זוהי אותה החתיכה שחטכנו בשלב 1).

שלב 6: הפרשת מעשר שני או מעשר עני.

מעשר שני עוד 10% מהיבול אחרי מעשר ראשון בשנים א', ב', ד', ה' לשמיטה נותנים ללוי. ומעשר עני בשנים ג', ו' נותנים לעניים.

שלב 7: מברכים על פדיון מעשר שני

הלכות ברכת פדיון מעשר שני (שנים: א, ב, ד, ה למחזור השמיטה)

א. ירקות (הולכים אחר לקיטה)

מברכים על פדיון מעשר שני בירקות שנלקטו (נקטפו) החל מראש חודש תשרי ועד סוף חודש אלול של השנים א', ב', ד' ו-ה' למחזור השמיטה.

ב. פירות האילן (הולכים אחר חנטה)

בפירות, מברכים על הפדיון אך ורק אם חנטת הפרי חלה החל מט"ו בשבט של השנים א', ב', ד' ו-ה', ועד לט"ו בשבט של השנה העוקבת.

דוגמה מעשית (דין לימון): לימון שחנט לאחר ט"ו בשבט של שנת התשפ"ז (שנה ה' למחזור), שייך הלכתית לשנה ה' עד לט"ו בשבט של שנת התשפ"ח. לכן, גם אם הלימון נקטף בפועל במהלך שנת התשפ"ח (שהיא שנת מעשר עני), דינו נקבע לפי שנת חנטתו (שנה ה'). לאור זאת, מפרישים ממנו **מעשר שני ומברכים על פדיונו**, ולא מעשר עני. חנטה פירושה כאשר עלי הכותרת של הפרח נושרים, ובמרכז הפרח נחשף "חנט" – פרי זעיר, ירוק וקשה (בגודל של גולה קטנה). זהו שלב החנטה.

ואלו הן השנים א, ב, ד, ה לשמיטה (מודגש בטבלה) בהם מברכים על פדיון שני:

שנה א - מעשר שני	שנה ב - מעשר שני	שנה ג - מעשר עני	שנה ד - מעשר שני	שנה ה - מעשר שני	שנה ו - מעשר עני	שנה ז - שמיטה
תש"צ	תשצ"א	תשצ"ג	תשפ"ו	תשפ"ז	תשפ"ח	תשפ"ט
תשצ"ט	תש"ק	תשק"א	תשק"ב	תשק"ג	תשק"ד	תשק"ה

וכן הלאה עד ביאת גואל

כיוון שמעשר שני נאכל בקדושה בירושלים, אין אפשרות לאוכלו בכל מקום. לכן, כדי לאפשר את אכילתו מחוץ לירושלים, יש לפדות את קדושתו על מטבע. על ידי הפדיון עוברת הקדושה מן הפירות אל המטבע, והפירות נעשים מותרים באכילה.

מאחר שהמטבע מקבל קדושה, אין להשתמש בו לצרכים רגילים. משום כך, ראוי שכל אדם ייחד לעצמו מטבע מיוחד לחילול מעשר שני, וישמור אותו במקום נפרד, כגון בתוך שקית, בצירוף סימון ברור כגון "הקדש", כדי למנוע שימוש בו בטעות. ניתן לייחד מטבע בשווי 5 ₪ ולחלל עליו עד 50 פעמים, או מטבע בשווי 10 ₪ אם רוצים לחלל עד 100 פעמים.

לקראת חג הפסח יש לפדות את הקדושה המצטברת שבמטבע על דבר ערך כלשהו בשווי של כחצי שקל, כגון סוכר בשווי של כחצי שקל, ולאחר מכן יש להמיס את הסוכר במים ולשופכו לכיור, ובכך מתבטלת הקדושה והמטבע חוזר להיות מותר לשימוש.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פְּדִיּוֹן מַעְשֵׂר שְׁנִי בַּהֲפָרָה מִסֵּפֶק טָבֵל: לֹא מִבְּרִכִּים.

ואח"כ אומרים: **מעשר שני זה יהיה מחלל הוא וחומשו על שוה פרוטה, במטבע שיחדתי לחלל עליו.**

התורה ציוותה שבכל פעם שמחללים את הפירות יש להוסיף חומש, כפי שנאמר: "וְאִם גָּאֵל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו" (ויקרא כ"ז, ל"א). ולכן, אנו אומרים בנוסח החילול את המילים "הוא וחומשו". ועכשיו הפירות של מעשר שני מותרים באכילה

שלב 8: שמים בשקית את החתיכה שהפרשנו

(החתיכה שגודלה קצת יותר מאחוז שהונחה בצד בשלב 1) חתיכה זו אסורה באכילה ולכן שמים אותה בשקית ומניחים באשפה.

מה עושים עם מעשר שני ומעשר עני :

מעשר שני – לפני חג הפסח בשנים א, ב, ד, ה לשמיטה, מעריכים את שווי כמות מעשר שני (שהיא כ-10% מהפירות שנקטפו). לדוגמה: אם הוערך השווי בכ-50 ש"ח, נותנים סכום זה ללוי. לאחר מכן עושים תנאי: אם יתברר שהסכום שהלוי צריך לקבל הוא יותר מ 50 ₪ – הלוי מוחל על ההפרש, ואם יתברר שהסכום שהלוי צריך לקבל הוא פחות מ 50 ש"ח – הנותן מוחל על ההפרש.

מעשר עני – בכל פעם שמפרישים תרומות ומעשרות בשנות מעשר עני (שנים ג, ו לשמיטה), יש לתת לעניים סכום צדקה השווה להערכת השווי של כ-10% מהפירות שהופרשו. וניתן לעשות עם עני שמכירים גם כן את התנאי כמו שאמרנו ללוי.

מה עושים אם המטבע שייחדנו לחילול מעשר שני:

לפני חג הפסח יש לחלל אותו על כמה כפות סוכר בשווי של חצי ש"ח ולומר: "מטבע זו תהיה מחללת היא וחומשה על סוכר זה" להמיס במים חמים ולשפוך לכיור לפני החג.

וידוי מעשרות:

מצות עשה מהתורה לומר וידוי מעשרות ואין אומרים אותו אלא ביו"ט האחרון של פסח של שנה רביעית ובשביעית וכל היום כשר לוידוי (שולחן ערוך יורה דעה סימן של"א סעיפים ק"מ – קמ"ב).

חכמים הקפידו מאוד שרק מי שבאמת קיים את כל הפרטים במדויק, בכל שלשת השנים האחרונות, יאמר את נוסח הוידוי, מפני ש"כעס הוא לפני המקום מי שהוא אומר עשיתי ולא עשה". ולכן יש שביטלו את אמירת הנוסח ויש הסוברים שאת הוידוי אין לומר רק כאשר לא נהגנו כדין, אך כאשר עשינו כל מה שביכולתנו ונהגנו לפי הוראות חכמים המתאימות לדור זה – אפשר לומר את וידוי המעשרות (חזון עובדיה תרומות ומעשרות עמ' רפ"א).

נוסח אמירת הוידוי (דברים פרק כ"ו, פסוקים י"ג–ט"ו):

יג וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְ-הוָה אֱ-לֹ-הֵינוּ בְּעֵרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַבַּיִת וְגַם נָתַתִּיו לְלוֹי וְלַגֵּר לַיְתוֹם וְלַאֲלֻמָּנָה כְּכֹל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא־עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי: יד לֹא־אֶכְלְתִּי בְּאֲנִי מִמְּנוֹ וְלֹא־בְעֵרְתִּי מִמְּנוֹ בְּטֶמְאָה וְלֹא־נָתַתִּי מִמְּנוֹ לְמַת שְׂמֵעַתִּי בְּקוֹל יְ-הוָה אֱ-לֹ-הֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: טו הַשְּׂקִיפָה מִמַּעַן קִדְּשָׁךְ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כִּי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ.

"ביערת הקודש מן הבית וכו' " זו הצהרה שקיימת את כל המצוות כראוי. כלומר, האדם מעיד לפני הקב"ה שהפריש ונתן את כל המתנות (לוי, גר, יתום ואלמנה), שלא השתמש בהן שלא כדין ושקיים הכול כפי שציווה ה' ומסיים בבקשה: **"השקיפה ממעון קדשך"** זוהי בקשה לברכה על עם ישראל והארץ.

ויהי רצון שנזכה לקיים את המצוות בדיוק ובשמחה, ומתוך כך תבוא הברכה והשפע מהקב"ה.

תוצרת חקלאית שטרם הופרשו ממנה תרומות ומעשרות. על פי ההלכה, אכילתה אסורה.

תרומה גדולה (נקרא היותר מאחד ממאה)

התורה מצווה להפריש חלק מן היבול ולתתו לכהן. בזמן שבית המקדש היה קיים, הכהנים היו אוכלים את התרומה בטהרה. אולם בימינו, כאשר אין בית מקדש ואין אפשרות לשמור על טהרה כראוי, אין אוכלים את התרומה.

לכן, אנו מפרישים מן היבול כמות קטנה מאוד (אפילו כלשהי) ומייחדים אותה כתרומה, כמות זו נקראת **היותר מאחד ממאה**. חלק זה מקבל קדושה, ולכן יש לנהוג בו בכבוד: עוטפים אותו בשקית ומניחים אותו בפח בצורה מכובדת, מאחר שאסור לאוכלו בטומאה.

מעשר ראשון (נקרא אחד ממאה ועוד תשעה חלקים כמוהו)

התורה מצווה להפריש מעשר ראשון – 10% מן היבול – ולתתו ללוי. הלוי, מצדו, מצווה להפריש מן החלק שקיבל 10% נוספים ולתתם לכהן.

לדוגמה: אם קטפנו 100 פירות, נותנים ללוי 10 פירות. מתוך עשרה אלו, הלוי מפריש פרי אחד (10%) לכהן. נמצא שהכהן מקבל פרי אחד מתוך המאה – וזה נקרא **אחד ממאה**, והוא נקרא גם **תרומת מעשר**. שאר הפירות **שנשארים ללוי** הם תשעה מתוך המאה – וזה נקרא **תשעה חלקים**. חלק ה"אחד ממאה" (תרומת מעשר) הוא קדוש, ולכן לאחר ההפרשה יש לעטוף אותו בשקית יחד עם התרומה הגדולה ולהשליכו בכבוד, מאחר שאסור לאוכלו בטומאה. לעומת זאת, תשעת החלקים הנותרים אינם קדושים וניתן לאוכלם כרגיל.

מעשר שני / מעשר עני

עוד 10% מהיבול (אחרי מעשר ראשון), תלוי בשנה :

מעשר שני (שנים א', ב', ד', ה' לשמיטה) נאכל בירושלים בקדושה או פודים בכסף עם ברכת על פדיון מעשר שני אנו נברך את הברכה אך ורק אם אנו בטוחים שבוודאי לא הופרשו תרומות מהפירות.

מעשר עני (שנים ג', ו') נותנים לעניים.

חנטה עלי הכותרת של הפרח נובלים ונושרים, ובמרכז הפרח נחשף "חנט" – פרי זעיר, ירוק וקשה (בגודל של גרגיר או גולה קטנה). זהו שלב החנטה.

תפילה לאחר הפרשת תרומות ומעשרות

אבינו שבשמים,

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו,
שבזכות מצות הפרשת תרומות ומעשרות שקיימנו,
תעזר עלינו רחמים גדולים וחסדים רבים.

ותשפיע עלינו רוח טהרה ממרום,
ותזכנו לשוב אליך בתשובה שלמה מאהבה,
אנחנו וכל עמך בית ישראל אהוביך,
בשמחה וברצון, בלב שלם ובנפש חפצה.
וטהר לבנו לעבדך באמת,
והסר ממנו כל מניעה וכל מעכב בעבודתך.

וקיים בנו דבריך שכתוב: "עשר בשביל שתתעשר",
וברך אותנו בשפע ברכה והצלחה,
והשפע עלינו ברכה עד בלי די,
כדי שנוכל לעבדך ברחב לב ובשמחה.

ותבנה בקרוב את בית מקדשך במהרה בימינו,
ותשרה שכינתך בתוכנו כבימי קדם.

ויתגדל ויתקדש שמה הגדול בכל העולמות,
וידעו כלם מקטנם ועד גדולם,
כי אתה הוא האלקים ואין עוד אלקים זולתך.

אתה אחד ושמה אחד,
ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.
ותמליך מלכותך בגלוי על כל העולם כולו,
ונזכה כלנו לראות בגלוי כבודך,
במהרה בימינו, אמן.

אם נוסח תרומות ומעשרות הועיל לכם, נשמח אם תזכו לפחות אדם נוסף ותלמדו אותו את הנוסח, כדי להרבות זיכוי הרבים.

להזמנת הקונטרס ניתן לשלוח מייל ל - yeshuati123@gmail.com